

Kabinet Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

202500465

> Retouradres Postbus 20001 2500 EA Den Haag

Tweede Kamer der Staten Generaal
t.a.v. de informateur, dhr. Buma
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Kabinet Minister-President

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag
Postbus 20001
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie

2025-013261/9502109

Datum 27 november 2025

Geachte heer Buma,

Bijgaand doe ik u de antwoorden toekomen op vragen gesteld aan de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (kenmerk 202500380).

Met vriendelijke groet,

DE MINISTER-PRESIDENT,
Minister van Algemene Zaken,
namens deze,
De Secretaris-Generaal,

drs. G.J. Buitendijk

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Aan de minister-president
minister van Algemene Zaken
H.W.M. Schoof
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AW DEN HAAG

**Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000
T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6011 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ivvn

Datum 27 november 2025
Betreft Reactie op verzoek van de informateur

Ons kenmerk
BPZ / 102701825

Uw kenmerk
2025-013261/9472861

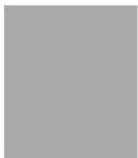
Bijlage(n)
1

Geachte heer Schoof,

U heeft mij een verzoek van de informateur doen toekomen om hem te voorzien van informatie. Dit betreft de brief met kenmerk 2025-013261/9472861, inzake het verzoek van de informateur (kenmerk 2025000380).

Hierbij stuur ik u, namens de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, de verzochte informatie. Ik verzoek u deze informatie door te geleiden naar de informateur.

Hoogachtend,

Roald Lapperre
Secretaris-Generaal
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Vraag 1

Is het mogelijk om gewasbeschermingsmiddelen toe te passen met drones, waardoor gewasbeschermingsmiddelen veel gericht(er) zouden kunnen worden toegepast (met een reductie van deze middelen tot gevolg)? Als dat niet mogelijk is, wat zijn de oorzaken daarvan en hoe kunnen die worden opgelost?

Ons kenmerk
BPZ / 102701825

Antwoord

Voor de inzet van drones voor het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen geldt een "verboden, tenzij-principe" volgens de Richtlijn Duurzaam Gebruik Pesticiden. Dit kan alleen als dit duidelijke voordelen biedt op het vlak van verminderde impact op humane gezondheid en omgeving in vergelijking met rijdende voertuigen voor toepassing van gewasbeschermingsmiddelen of wanneer er geen haalbare alternatieven zijn. Drone-techniek is nog niet zover dat in Nederland aan deze eisen kan worden voldaan. Ook zijn duidelijke wettelijke (nationale) kaders nodig, om deze innovatieve technieken te laten functioneren. Die moeten worden vastgesteld, waarbij ook milieu- en luchtvaartregels in ogenschouw moeten worden genomen.

Hier werken we aan - in het licht van robotisering en digitalisering- vanwege de verwachting op besparing van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Zo gaan eerste onderzoeken (eisen aan apparatuur) lopen vanaf 2026 en is een intensivering voorzien vanaf 2027. Het moet duidelijk zijn welke technische en operationele eisen moeten worden gesteld en welke eisen aan de toepassing ten grondslag moeten liggen (zoals afstandscriteria naar bebouwing, bewoning en natuur). Het omzetten hiervan in wet- en regelgeving, zoals in het Bal (Besluit activiteiten leefomgeving), gaat langs de vaststaande procedures en tijdslijnen en vergt één tot twee jaar. Ook moet er aandacht zijn voor controleerbaarheid en handhaafbaarheid van deze toepassingstechniek. De borging is nu nog onvoldoende.

Hoofddoel van het gewasbeschermingsbeleid is het verminderen van de afhankelijkheid en reductie van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. Er zijn grote opgaves op dit terrein (gezondheid, waterkwaliteit, biodiversiteit en tegelijkertijd noodzaak om oogsten te beschermen). Om hieraan te werken is een mix van normerende en stimulerende maatregelen noodzakelijk, met een concrete reductiedoelstelling. Innovaties in de toepassingstechniek, zoals het gebruik van drones, kunnen daar een bijdrage aan leveren, maar dergelijke innovaties alléén zijn onvoldoende om het hoofddoel te kunnen bereiken.

Vraag 2

Tot begin 2015 was de Dienst Landelijk Gebied (DLG) (mede) verantwoordelijk voor het realiseren van (projecten inzake de) samenhang in de ontwikkeling van het landelijk gebied, o.a. via een eigen grondbank. Ziet u meerwaarde in het eventueel opnieuw oprichten van een vergelijkbare dienst, welke taken zouden die dienst dan kunnen/moeten uitvoeren. Waar zijn deze taken thans belegd en weegt de mogelijke meerwaarde van de heroprichting op tegen de reorganisatielast die dat met zich mee brengt.

Antwoord

De meerwaarde van oprichten van een nieuwe dienst vergelijkbaar met DLG

Ons kenmerk
BPZ / 102701825

De afgelopen jaren is het beeld stabiel (in lijn met het rapport van ABDTOPConsult) dat het gebruik maken van bestaande organisaties en structuren de belangrijke voordelen heeft dat er een relatief snelle start kan worden gemaakt, bestaande kennis en expertise wordt benut en beter kan worden aangesloten op bestaande projecten en programma's. Het opzetten van een geheel nieuwe uitvoeringsorganisatie heeft belangrijke nadelen. Het kost jaren om de huidige taken die belegd zijn bij decentrale overheden en hun uitvoeringsorganisaties te ontvlechten en te herschikken. Het gaat hierbij om taken, verantwoordelijkheden, personeel en budgetten. Daardoor zou veel tijd verloren gaan om tot daadwerkelijke uitvoering te komen. Er kan daarom beter worden ingezet op het versterken van een goede interbestuurlijke samenwerking.

Om de realisatiekracht te vergroten is het van belang om te kiezen voor aanzienlijk meer actieve rijksregie (in plaats van recentralisatie) in combinatie met het samen met de decentrale overheden versterken en verbinden van bestaande structuren. Voor goede uitvoering is ook nodig het opstellen van heldere en stabiele kaders, het bestuurlijk durven inzetten van benodigd (juridisch geborgd) instrumentarium, het in gebieden werken vanuit dominante opgaven om focus te hebben en het vooral richten van aandacht op gebieden met de grootste opgaven.

Momenteel wordt bekeken hoe de uitvoeringskracht van de vier overheden door meer gezamenlijkheid verder versterkt kan worden. In dit kader is wel gesproken over 'virtuele regionale DLG's'. Dat verder verkennen en uitwerken is zeer zinvol en kan een bepalende factor zijn in onder meer het verwerven van de ingevolge de Natuurherstelverordening (NHV) verplichte aanvullende gronden die nodig zijn voor het verder verbinden en versterken van natuur.

Huidige belegging van taken DLG

De taken van de Dienst Landelijk Gebied zijn bij de decentralisatie van het natuurbeleid in 2014 met budget grotendeels overgegaan naar de provincies en voor een klein deel naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), Kadaster, Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat.

De gebiedsgerichte uitvoering in het landelijk gebied is nu grotendeels belegd bij de provincies, gemeenten, waterschappen (soms door hen gebundeld in regionale organisaties). Deze decentrale overheden hebben daarnaast eigen bevoegdheden die belangrijk zijn voor gebiedsprocessen.

De provincies hebben na de afschaffing van de DLG in 2015 eigen uitvoeringsorganisaties opgebouwd, waaronder provinciale grondbanken en regionale uitvoeringsdiensten zoals Prolander (Drenthe en Groningen).

Het Rijk is een aantal zaken gaan opbouwen vanaf 2022

Eind 2021 verscheen het rapport *Regie nemen en samenwerken; Een verkenning naar de versterking van de uitvoeringskracht voor de opgaven in het landelijk*

gebied, in opdracht van het toenmalige ministerie van LNV opgesteld door
ABD TOPConsult (bijgevoegd).

Ons kenmerk
BPZ / 102701825

Naar aanleiding van dit rapport zijn er sinds 2022 stappen gezet om vanuit LVVN
in aanvulling op de uitvoeringsorganisaties van de medeoverheden te werken aan
het versterken van de uitvoeringskracht in het landelijk gebied.

- **De Nationale Grondbank (NGB):** grondmobiliteit en landinrichting zijn sleutelfactoren voor realisatie van de opgaven in het Landelijk Gebied. Daarom is in 2023 de Nationale Grondbank voor het landelijk gebied opgericht. De Nationale Grondbank fungeert nu als een aanvullende '13^e Grondbank voor provincies' op de 12 provinciale grondbanken. Ook hier wordt maximaal gebruik gemaakt van het bestaande: het Rijksvastgoedbedrijf speelt een belangrijke rol in de uitvoering van de grondtransacties van de NGB.
Grondmobiliteit en beschikbaarheid van grond werken als katalysator voor realisatie in gebiedsprocessen. Dit vraagt om een actief grondbeleid, bijvoorbeeld om verplichte doelen van de NHV te realiseren op het terrein van natuur(uitbreiding) en om tot structuurverbetering te komen in de landbouw ten behoeve van de inzet van Agrarisch Natuurbeheer. Op dit moment, wordt door LVVN, provincies en Kadaster gewerkt aan vernieuwing van het landinrichtingsinstrument.
Er is tot en met 2027 budget beschikbaar voor de NGB. Van 2028 t/m 2035 is naar schatting jaarlijks € 14,5 mln nodig: € 2,5 mln uitvoeringskosten en € 12 mln faciliteren ruilprocessen. Dit is exclusief budget voor aankoop: dat is alleen tijdelijk nodig tot de grond weer verkocht is. Dit is ook exclusief waardeverliezen: die worden betaald vanuit specifieke maatregelen zoals een extensiveringsregeling.
- **Het Rijksuitvoeringsnetwerk Landelijk Gebied (RUN-LG):** In 2024 is het Rijksuitvoeringsnetwerk Landelijk Gebied opgericht om de slagkracht van 6 Rijksuitvoeringsorganisaties (RUO's) te bundelen (betreft: RVO, Staatsbosbeheer, het Kadaster, Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed). Er is tijdelijke financiering beschikbaar voor het RUN-LG.
- **Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied (RTLG) (wordt inmiddels omgevormd tot DG-Realisatie (DG-R)):** In 2022 is RTLG opgericht als onderdeel van LVVN om medeoverheden bij de realisatie van de opgaven in het landelijk gebied te ondersteunen, onder andere door opbouw van kennis over gebiedsprocessen. Momenteel wordt RTLG samen met andere realisatiegerichte onderdelen zoals o.a. Programma Agrarisch Natuurbeheer, Regieorganisatie-GLB en de Waddenunit omgevormd tot een DG-Realisatie met als missie 1) samenhangende realisatie in het landelijk gebied en op de grote wateren; 2) slagvaardige samenwerking met medeoverheden, ondernemers, beheerders en andere gebiedspartners; en 3) versterkte wisselwerking tussen beleid en de uitvoeringspraktijk.

Vraag 3

Aanvullend de vraag wat de rol en werkzaamheden van eventueel nieuw op te richten Productschappen zou kunnen zijn. En hoe verhouden deze zich tot een eventueel nieuw op te richten DLG.

Ons kenmerk
BPZ / 102701825

Antwoord

Er klinkt al enige jaren een roep om een 'productschap nieuwe stijl' voor het versterken van de uitvoeringskracht. Dit lijkt met name voort te komen uit de behoefte om de impasse te doorbreken bij noodzakelijke transitie in de landbouw, door op afstand van de politiek met de nadruk op kennis vanuit de sectoren zelf te werken aan het behalen van sectoroverstijgende doelen. Thema's die worden genoemd om de uitvoeringskracht op te versterken zijn onder andere plant- en diergezondheid, integrale verduurzamingsopgaven, innovatie. Dat geldt ook voor taken als het verzamelen en beheren van data en het werken aan eenduidige definities en rekenregels voor bijvoorbeeld doelsturing. Dit zijn andere thema's en taken dan het toenmalige DLG uitvoerde.

De wens om (op onderdelen) de publiek-private samenwerking te versterken voor het realiseren van maatschappelijke opgaven, wordt onderschreven. Maar op dit moment is nog onvoldoende eenduidig beeld welk onderwerpen of taken zich hier voor lenen óf welke organisatievorm voor het formaliseren van die samenwerking passend en effectief is. Op voorhand is wel duidelijk dat de Productschappen in een andere tijd met heel andere opgaven een rol hadden, dus dat het niet gaat om 'licht gewijzigde invoering' van Productschappen.

Het is zeer wenselijk dit vraagstuk verder uit te werken. Dan gaat het om gezamenlijk (publiek-privaat) te bepalen op welke onderwerpen of taken gezamenlijk de uitvoeringskracht zou moeten worden versterkt én welke organisatievorm daarvoor passend is om de verdere verduurzaming te versnellen.

Achtergrond

De Productschappen en Bedrijfsschappen waren publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden van ondernemers en werknemers, georganiseerd per sector of bedrijfstak, zoals het Productschap Vee en Vlees, het Productschap Tuinbouw of het Hoofdbedrijfschap Detailhandel. In 2013 zijn de vroegere Product- en bedrijfsschappen definitief opgeheven. Dit PBO-stelsel (Publiekrechtelijke Bedrijfs Organisaties) bood een juridische grondslag voor sectoren en branches om publieke (medebewinds)taken uit te voeren met een grote mate aan zelfbestuur en een professionele organisatie met kennis van de sectoren. Na de opheffing van het PBO-stelsel, zijn producenten- of brancheorganisaties opgezet. Deze voeren nu grotendeels de autonome taken uit die de productschappen eerder uitvoerden. De overheid kan besluiten om afspraken die zo'n organisatie maakt, op hun verzoek algemeen verbindend verklaren (AVV). De regels of afspraken die binnen zo'n organisatie zijn gemaakt, gaan dan gelden voor alle boeren of bedrijven in die sector, ook als ze geen lid zijn van de organisatie. In de huidige praktijk betreft het AVV vooral het collectief financieren van sectorale onderzoeksprogramma's. De medebewindstaken van de product- en bedrijfsschappen zijn overgeheveld naar de RVO.

Bestaand instrumentarium zoals het Algemeen Verbindend Verklaren (AVV) biedt volgens sommige sectoren soms onvoldoende basis voor het maken van collectieve, sectorale afspraken, bijvoorbeeld in geval van onvoldoende draagvlak van ondernemers, tijdelijkheid van het instrument en de grote administratieve last en capaciteitsvraag die het met zich meebrengt voor brancheorganisaties, die zelf verantwoordelijk zijn voor het handhaven van de AVV.

Op deelonderwerpen zijn al concrete initiatieven om de uitvoeringskracht te versterken. Voorbeelden hiervan zijn het Regieorgaan Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij, en de SDa Autoriteit Diergeneesmiddelen die gericht is op verantwoord gebruik van antibiotica door dierhouders en dierenartsen.